

робочих місць до родини. Переслідування на модному підґрунті вноrmовувалися та заохочувалися в суспільстві.

Такий спосіб масового реагування на врзноманітнення модних реалій додатково підкреслює консерватизм радянського модного світогляду, нездатного коректно існувати в мінливій модній та соціокультурній дійсності та покликаною консервувати усталені і деактуалізовані модні практики задля збереження звичного для носія способу життя в новому середовищі. У підсумку, виховане радянськими цінностями та настановами негативне суспільне сприйняття нових (і не лише модних) ідей фіксує людину поза процесом розвитку в оточенні вкрай деактуалізованих практик, що невдало протистоять прогресу та маскуються в намаганні законсервувати та відновити вже вкрай небажані суспільний устрій, цінності та настанови.

П. Голотенко

NATO ЯК ФАКТОР КУЛЬТУРНО-ПОЛІТИЧНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

P. Holotenko

NATO AS A FACTOR OF THE CULTURAL AND POLITICAL DEVELOPMENT OF SOCIETY

Останні багато десятиків років військово-політичний блок NATO постає одним із найбільш ефективних механізмів забезпечення соціокультурного прогресу європейської та американської цивілізації. Невипадково повноправна інтеграція до альянсу є стратегічним прагненням України від моменту здобуття її державної незалежності. В умовах повномасштабної війни України проти російського окупаційного тероризму, питання фактично-юридичної належності України до NATO набуло надзвичайної актуальності. Для оптимального розуміння призначення цієї міжнародної асоціації слід висвітлити її функціонування не лише з позиції сучасних військових реалій, а й в ретроспективному контексті.

Офіційна назва асоціації англійською мовою — “North Atlantic Treaty Organization”, що буквально перекладається як «Організація північноатлантичного договору». Перші літери англійських слів утворюють відому абревіатуру «NATO». Така назва зумовлена тим, що до складу організації входять переважно ті країни, які розташовані в атлантичній і при цьому північній географічній зоні, серед яких Канада, США, Французька Гвіана, Франція, Англія, Норвегія, Іспанія та інші країни.

Коллективна ідея створення NATO виникла майже одразу після закінчення Другої світової війни у другій половині 1940-х рр. У той час країни Європи перебували в стані соціально-економічного колапсу: енергетичні, військові, фінансові та інші ресурси були фактично виснаженими. Користуючись такою нагодою верховна влада колишньої радянської держави прагнула до культурно-політичної експансії ослаблених країн Європи. Це було прагненням до розширення впливу утопічно-диктаторської ідеології із перспективою подальшої окупації цих країн. Усвідомлюючи таку загрозу європейські лідери разом з американською владою на чолі із Г. Труменом розробили фундаментально-прикладну концепцію «Холодної війни» проти радянського союзу. Створення NATO постало однією із головних умов цього протистояння.

Згідно зі сформульованою доктриною, Сполучені Штати Америки готові були надавати широкомасштабну фінансову допомогу постраждалим європейським країнам від подій Другої світової війни. У перспективі це означало створення в Європі демократичного капіталістичного суспільства, у якому всі сфери культури мають розвиватись на основі надійної ринкової економіки та без обмеження інноваційних тенденцій, у чому провідну роль відіграють взаємність інтересів і добровільна згода. Окрім того, глобальна матеріальна допомога США передбачалась не лише для Європи, але й для країн Азіатського континенту, які не бажали опинитись в зоні впливу радянського деспотичного режиму, що являв пряму загрозу для національних культур, для прав та свобод людини.

4 квітня 1949 р. військово-політична організація НАТО була сформована. Саме з цього часу формально розпочалась «Холодна війна», і хоча вона закінчилася у 1991 р. із розвалом радянської імперії, північноатлантичний альянс продовжує існувати до теперішнього часу, оскільки боротьба проти диктаторського божевілля триває надалі.

Призначення асоціації полягало у двох основних функціях. По-перше, укріплення домінуючого положення США в Європі задля збереження капітало-демократичної системи розвитку культури. По-друге, НАТО було необхідним для створення захисного блоку від радянського союзу та для боротьби з авторитарно-терористичною загрозою на майбутнє. Таким чином, НАТО постало силовим гарантом безпеки людських життів та культурного прогресу західної цивілізації.

Між іншим, в цьому полягає зміст одного із базових положень концепції збереження миру Альфреда Нобеля, котрий відомий, перш за все, як винахідник динаміту та засновник Нобелівської премії. Згідно з А. Нобелем, мирне людське життя обов'язково потрібно охороняти за допомогою силових методів, і не можна поводити себе як наївні паціфісти-дипломати, обмежуючись лише одними розмовами на цю тему.

Цілком очевидно, що без взаємної згоди Європи та США реалізація подібних культурно-політичних проєктів була б неможливою. Примітно, що до 1940-х рр. Сполучені Штати не відігравали значної ролі в соціокультурному розвитку інших країн, дотримуючи політичної доктрини ізоляціонізму від «старого» євразійського світу, офіційно затвердженої ще у 1823 р. президентом Джеймсом Монро. Але від середини ХХ ст., після глобальних військово-травматичних катаклізмів, між країнами Європи та Америки утворилась міцна культурно-політична консолідація.

Обґрунтовуючи нову програму зовнішньої політики Сполучених Штатів тогочасний президент Г. Трумен зазначив: «Тоталітарні режими розповсюджуються та зростають на злякисному ґрунті бідності й насилля. Вони досягають свого апогею в тому випадку, коли люди більше не сподіваються на краще життя. Сполучені Штати повинні підтримувати вільні нації, їхні демократичні цінності та їхню культурно-національну єдність, для того щоб протидіяти агресивному свавіллю тоталітарних режимів, які підривають мирне життя в усьому світі».

Таким чином, значення північноатлантичного альянсу не обмежується суто військовими функціями. Не менш важливим аспектом ефективності НАТО є забезпечення стабільних сприятливих умов для повноцінного життя демократичного суспільства і системного культурного розвитку західної цивілізації, частиною якої є Україна. Як влучно зауважив «Великий британець» У. Черчилль: «Якщо в нас немає культури, тоді навіщо воювати?»